

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Chronicon Montis-Sereni Sive Lavterbergense

Mader, Joachim Johann

Helmeſtadi, 1665

Praefatio Secvndae Partis Hvivs Libelli.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11088

PRÆFATIO SECUNDÆ PARTIS
HUIUS LIBELLI.

Divinarum scripturarum exhortatione informamur, ut dum quælibet vota fecerimus, summopere persolvere festinemus. Sic quippe in patribus legimus: *Vovete & reddite.* Et quare votum mox reddendum præcipiatur, alias scriptura interpretatur: *Melius est non vovete, quam post vota non solvere.* Quapropter quod hesternum solvendum hodie volumus, maturare quoque nostro iudicio debemus. Sed ob nimiam incurialitatem sermonis optamus, ne urbanitatem benevoli offendamus lectoris. Quin potius apostolaris meminerit allocutionis Pauli egregij gentium doctoris: *Libenter, inquit, suffertis insipientes, cum ipsi sitis sapientes.* Quid expectatur? juxta conditum ad narrationis ordinem accedatur: solummodo audientia concedatur; alioquin in casum disputatur. Absque audientia, qs. surdis narratur fabula.

Igitur defunctis, qui pro hujus Domini vineæ putatione singulos denarios acceperunt, multi continuo surrexerunt, qui velut aper de silva eam devastaverunt. Ea tempestate Comes *Lodovicus* advocatiæ hujus, ut ante dictum est, vicariam tenuit: quem quidam ex nostris convenientes pro Abbate *Conrado* interpellaverunt, eumque tam Archiepiscopo *Bremenfi*, *Humberto* videlicet, quam fratribus inconsultis, non reipublicæ, sed suæ utilitatis gratia huc revocaverunt. Sed & ille non Deo, sed placere studens hominibus, isdem, qui ante, perseveravit & vita & moribus, ut liquide patefceret omnibus, eorum hunc esse numero, de quibus ait Dominus: *Ipsi regnaverunt, sed non ex me principes extiterunt, & non cognovi.* Hujus itaque miserrima sub custodia prædia nostra in provincia *Duiene* amissimus, pro quibus in præsentem diem ingemiscimus. Palatini Comitum occisi filius *Friedericus*

dericus factus juvenis arma succinxit, paterna hereditate donari voluit, vitricus ex parte matris ei in multis restitit. Præterea Comes *Fridericus* de *Sumersenburg* / licet consanguineus ejus fuerit, *Palatina Comitissa* adhuc infantulum exharedavit; quam quia alio ingenio non potuit, ferro expetere disposuit, sed sano amicorum consilio ab hac intentione se abstinuit. Verum inter se & vitricum inimicitia publica exorta eo usque processit, ut tam pro sui injuria, quam pro patris interfectione, duello apud *Mersburg* eum appetisset, nisi Imperatoris *Hinrici* autoritas intercepisset. Hinc pace inter eos reformata, sed in brevi ab utrisque ea violata; iterantur rapinæ, homicidia & incendia. Unde Palatinus habito consilio ad regem se contulit, cujus auxilio vitricum Principesque Saxonie plurimum infestavit. Siquidem eo tempore ingentes inter eos excreverant inimicitia. Et quoniam his diebus abundavit iniquitas, Palatinus *Fridericus* prædijs in *Nindorp* ecclesiam nostram privavit, quibus *Fridericum* cognomento *Colson* inbeneficiavit. Cujus detestandi operis querimoniam Abbas *Conradus* Halberstadij quidem ventilavit, sed minime perseverans in vanum laboravit. Non multo post Comiti *Lodovico* Abbas *Conradus* exofus redditur quippe qui temporis loco isto, utpote castro suo *Muenburg* adjacente potestative abutebatur. Causa fuisse perhibetur, quod Palatini partem plus suam tueretur. Sed Comes hoc dissimulavit, & morum levitatem vitæque irrationabilitatem ei opposuit. Abbas itaque necessitate coactus, quod unicum salutis suæ arbitrabatur remedium, quorundam Comitum auriculariorum hominibus suscepit, quibus etiam ex stipendio fratrum beneficia minus damnosa concessit. Sed quia *maledictus homo, qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum, & à Domino recedit cor ejus*: Hoc ejus consilium non solum inimicorum, ve-

rum, etiam amicorum suorum convertit in odium. Unde cum nec per se, nec per submissas personas Comitis animum posset mitigare, de suo tandem discessu coepit attentius meditari. Itaque collectis omnibus, quae vel adhuc corradere potuit, insuper codicibus, privilegijs, ad extremum SS. reliquis, abiit, recessit, & ubi pro adipiscendo episcopio jam dudum spei suae anchoram fixerat, *Hildensem* redijt: ubi in brevi spe sua frustratus moritur, & super inductam B. Michaelis sepelitur. Ad xxiii. annos sub eo fluctuabat haec ecclesia. Haec dum aguntur, Comes *Ludovicus* necessitate ductus imperatori *Hinrico* traditur, captivatur, incarceratur. Cujus loco filij ejus *Ludovicus* & *Rasso Hinricus* surrexerunt, vicemque ejus favorabiliter suppleverunt.

Anno mxcvi. apud *Wulfesholz* illato bello Saxonibus vincitur, fugatur Rex *Hinricus*. Hoc eodem tempore quidam monachus, *Anno* vocabulo, natione Suevus, hujus coenobij gratia a domino Palatino huc est directus; quod inscijs fratribus quia nequaquam fieri debuit, factum nimirum omnibus displicuit. Ille ubi hoc experimento didicit, itinere quo venerat festinato redijt. Sed adhuc inunanimitas fratrum electionis fit impedimentum. Quo tempore quidam, cui *Rudigerus* vocabulum erat, simulative monasterium intraverat: laicus erat, se tonforaverat, se cucullaverat. Huic *Conradus* quidam *Nyenburgensis* coenobij monachus erat familiarissimus: cumque fratres de electione discordantes perspexit, convocatis eis audientiam petijt; qua concessa, vultum dejecit, postremo suppressa voce haec intulit: *Reverendissimi fratres & Domini; causam, si placet, vestrae pandam sanctitati. In Westphaliae partibus est nobilis consanguineus aurore numero sitate confectus, insuper ob diutinam infirmitatem jam corpore praemortuus. Is divitias possidet innumeras, incertus quis post se obrineat eas. Itaque si discretioni vestrae expedire videretur, quantocius eatur, huc que*
cum

eum omnibus divitiis deferatur. Siquidem plerumque me convenit,
& hæc vobiscum agere peroravit. Placuit sententia fratribus,
 ut ad præfens ire debeat una voluntas omnibus. Nec mora;
 benedictionem petijt, accepit, abiens benedicite dixit. Sed
 qui agit dolum in lingua sua, nunquam accipiet benedictio-
 nem a Domino. Igitur uno se comitante servulo egressus,
Bremam est profectus, Archiepiscopum adiit, ficitias literas
 obtulit, ex parte conventus jam dictum *Conradum* expetijt
 rectorem. Quid plura? Archiepiscopus dictis fidem præ-
 buit, quod petebatur annuit, *Conradus* ut quantocius ad se
 vocetur præcipit. Ille machinationis suæ de processu gavi-
 sus episcopati auctoritate roboratus in Thuringiam cum fe-
 ctinatione est digressus. Ubi ejusdem *Ludovici* propinquos,
 nobiles quidem viros coadunavit, & quæ egerat, capitula-
 tim exposuit. Qui consurgentes quosdam ecclesiæ nostræ
 homines nunc blanditijs nunc promissionibus alliciunt, *Con-*
radumque de monasterio evocatum ad Archiepiscopum per-
 duxerunt. A quo honorifice est susceptus, virgaque pasto-
 rali donatus, idoneis legatis se comitantibus, fratribus pror-
 sus ignorantibus huc est introductus. Quibus ut ante reniti
 meditantibus, minime præsumferunt, quandoquidem Pala-
 tini Comitis assensum in hisce persenserunt. Huic enim
 propinqui ejus militabant, benevolentiamque ejus super ijs
 captaverant. Sic plerumque deluduntur, qui adversus do-
 mesticas insidias minus cauti feruntur. Verum *Conradus* hoc
 ordine Abbas constitutus à *Reinhardo* Halberstadenſi Episco-
 po est consecratus. Hic à puero claustralibus tantum curis
 occupatus in exterioribus minus erat exercitatus. Qua-
 propter dum nec interioribus perfecte invigilavit, circa ex-
 teriora prorsus dormitavit. Hinc ecclesiæ substantia citius
 est dissipata. Simpliciter omnino prætendebat: sed om-
 ne quod est nimium, vertitur in vitium. Excessus fratrum
 nimis

dissimulavit, ecclesie famulos plus justo extulit, beneficijs
 cumulavit. Præterea propinquorum suorum frequentia glo-
 riabatur. Unde ecclesia, ut pene exhausta, nimis gravabatur.
 His diebus junior *Ludovicus* fraterque ejus *Raspo Hinricus*,
 capto *Hinrico* quodam regie tyrannidis capitaneo, à captivi-
 tate patrem expedierunt, cui sociati denuo, adversus regem
 arma contulerunt. Palatinus quoque *Fridericus Agnem Hinri-
 ei Ducis de Lintburg* filiam uxorem duxit, ex qua duos fili-
 os *Hinricum* & *Fridericum* generavit. Quibus adultis, *Henri-
 cum* pro spe hæredis militie aptavit, *Fridericum* apud Parthe-
 nopolim canonicè professioni associavit. Sub eodem tempo-
 re Palatinum *Fridericum*, Comitemque *Ludovicum* fideium
 suorum interventus reconciliavit, ingentique à vitrico ac-
 cepta pecunia, nonnullis prædijs, hujusque ecclesie advoca-
 tia se Palatinus abdicavit. Isdem Palatinus *Conradi* Abba-
 tis importunitate pulsatus, decem argenti libras expetijt, &
 ab invasione prædiorum in *Tundorp* se cessare spondit.
 Quod uxor ejus ut comperit, disuasit, unde allatam pecuni-
 am suscipere recusavit. Abbas etiam *Conradus* duorum man-
 sorum precio, omnisque hujus familie auxilio, *Christiano*
 & *Edelgero* xxx. talenta persolvit, quibus quinque mansos
 in *Falenbrunnen* ecclesie ablatas redemit. Sub eus-
 dem regimine aquilonaris hic turris corruit, quam
 in idem à fundamentis erectam nequaquam consum-
 mavit. Eo tempore *Fridericus* Palatinus, regio fretus au-
 xilio montem *Ruffese* occupavit, impositoque præsidio,
 viris fortissimis locavit. Gestæ rei fama excitati Principes
 Saxonum convenerunt, & auctore Duce *Ludgero* montem
 denominatū arta obsidione ceperunt, succensaque munitio-
 ne terræ coæquarunt. His transactis senior *Ludovicus* apud
Reynhuresburnen ex Comite factus monachus in brevi
 defunctus, & in basilica B. Dei genitricis sepultus est. Quod
 cœno-

coenobium isdem Comes in honore B. Iohannis Evangelistæ constructum, sub apostolicæ sedis auctoritate libertavit. De functo patre filii successerunt, & partes singulas, singuli hæreditaverunt: unde *Henricus*, qui minor erat, hujus ecclesiæ advocatiam tenuit. Sed & *Hodevingam* Comitissæ *Gisa* viduam; frater vero ejusdem nominis filiam conjugem duxit. Verum illo sine liberis obeunte, *Ludovicus* duos filios genuit, quos suo fratrisque nomine nuncupavit.

Reynhardus Halberstadenſis Episcopus dum moritur, *Otto* Magdeburgensis Ecclesiæ Canonicus substituitur. *Friedericus* Palatinus internorum incisione in firmatus, per internuncios conjugem absentem exoravit, quatenus pro animæ suæ remedio Gozecenſi Ecclesiæ **Tundorp** restituat. Sed & hoc petiisse perhibetur, ut si vita decederet, patribus suis appositus ibidem sepeliretur. Quas ejus petitiones illa se expleturam tunc quidem spondit, sed postmodum etiam audisse negavit. Ita Palatinus apud **Tiggilsted** moritur, & *Ottonis* antistitis imperio **Halberstad** sepelitur. Miro Dei actum judicio, ut qui primus patrum suorum temeravit instituta, primus quoque eorum privaretur sepultura. Isdem *Otto* Halberstadenſis de ecclesiæ nostræ desolatione pro fratrum libertate, sed & sæpius Abbatem de negligentia *Conradum* videlicet, frequenter vocavit, vocatum corripuit: non proficiens tandem ab officio suspendit. Non multo post moritur, & ante ecclesiæ valvas deforis tumulatur. Guerra nimia omne regnum tenuit, & ecclesia hæc aliquamdiu tum quoque rectore caruit. Cum quidam congregationis nostræ Præpositus Ecclesiæ quibusdam famulis conductis, quibusdam consanguinitatis affinitate se comitantibus, Abbatissæ hujus gratia ad *Bremam* iter arripuit; res penitus fratres latuit. Iam fere medium iter agitur, & ecce detinetur, fugatur, spoliatur: vix tandem vel nudè redire merentur. Quorum via quo-

Gg

niam

niam prava, quoniam Domino fuit contraria; quos ambitio eduxit nimia, non minor reduxit ignominia. *Agnetis* Palatinæ filius *Henricus* puer moritur, & apud *Suzetum* tumulatur. Vnde *Fridericus* frater ejus germanus, de monasterio fraudulenter extractatus, gladio accingitur, cuique *Sizzone* Comitissæ filia desponsatur.

Anno Dominicæ incarnationis MCXXVI. Imperatore *Henrico* apud *Trajectum* defuncto, apud *Spiram* vero sepulto, veritas de terra prodiit, & justitia de cælo prospexit. Siquidem curia generalissima apud *Magunciam* VIII. Kal. Septembris habita, *Ludgerus* Dux Saxonum regni gubernacula suscepit: *Lotharius* quoque nomen mutavit. *Rokerus* Parthenopolitanensis Archiepiscopus vita discessit, cui regis gratia *Norbertus* vir religiosus successit. Hic quoniam creditæ sibi Ecclesiæ honoribus invigilavit, pro Domini *Friderici* revocatione omnibus modis laboravit. Sed & ille, licet ejus exhortationi animum clam inclinavit, in manifesto tamen reclamavit, eo quod desponsatæ sibi virgini fœderatus esset, insuper & fidejussores statuisset.

Anno primo *Lotharii* Regis magna nobilitas Saxonie bello corruit Boemie. Eo tempore ecclesiæ B. Georgii in *Nuenburg* *Bertoldus* Svevus præfuit, quique ab *Albirone* Bremensi Archiepiscopo fratrum consensu & hanc nostram ecclesiam gubernandam suscepit, licet regula ecclesiastica hoc prohibuerit. *Raspo Hinricus* immatura morte defunctus, viam universæ carnis ingreditur, sepultusque apud *Reynheresbrunnen* conspicitur. Qui, uti memoravimus, quia sine liberis discessit, frater *Ludovicus* hæreditario jure successit. His diebus *Ellica* Comitissa Magni Ducis filia, provinciam hanc inhabitavit, & in *Murbiniensis* castri fundatione laboravit. Hæc accepta oportunitate Dominum *Alberonem* Bremensem adit, hujusque ecclesiæ advocatiam ab eo impetra-

vit,

vit, data fide, quoad viveret, secundos advocatos excluderet. Cujus rei causa inter eam & Comitem *Ludovicum* odia gravia oriuntur, quæ amicorum suorum interventu in amicitias tandem commutatur. Itaque advocatia sub Comitissæ ditione est firmata.

Annus quartus *Lotharii* regis computatur, cum generalis curia *Quedelinburg* in Pentecoste celebratur. Hic *Hermannus* de *Vintzburg* provinciali, honoribus, dignitatibus, principum judicio, abdicatur: *Wingzburg* obsidetur, capitur, incenditur, funditus subvertitur. Causa fuisse dicitur, quia *Burchardum* de *Lucem* / regis quidem consiliarium, hominem vero suum, pro cujusdam castri extructione fraude circumvenerit, & fide violata occiderit. Cujus principatu Comes *Ludovicus* sublimatur, quippe qui Regi, ut fidelis, ut prudens, carissimus habebatur. Sed & reginæ propinquus fuisse narratur. Per idem vero tempus ecclesiæ *B. Georgii* cura Abbas *Bertoldus* ab *Vdone* Episcopo Zicensi est suspensus. Modicum temporis evolvitur, cum & *Ellica* Comitissa manifestis odiis eum prosequitur. Ad hoc ventum est, ut in facie eum appellaret, & de multis & nefandis criminibus accusaret. Sed ejus testimonio, utpote foeminae adversus Abbatem repudiato, majori exarsit in eum odio. Nec mirum. Quem enim Deus humiliare disposuit, parere nec ei femina potuit. Et quid faceret? omnium odia adversus eum concitavit, calumniis & opprobriis dehonestavit. Postremo minis & terroribus de loco exturbavit, unde ille omni reversionis spe composita *Laurisamum* declinavit: Quædam ejus operum memorantur, quæ subter notari jucundum esse arbitramur. Quasdam officinas nostras restauravit, aquæ ductu locum lætificavit: septem circiter annis hic præfuisse dinoscitur. Ex quo piæ memoriæ Abbas *Fridericus* Heroveldensis Ecclesiæ apicem conscendit, si quis fortassis advertere curaverit, annos LV. huc

usque computare poterit. Omne per hoc tempus dum minus idoneis rectoribus ecclesia hæc inhabitabatur, diversarum tribulationum turbinibus sine cessatione quatiebatur. Dum enim quisque sua, non quæ Dei sunt quæreret, proh dolor defuit, qui labenti manum extenderet. Jam jamque ædificia alia funditus corruerant, alia jam ruinam minabantur. Omnis ecclesiæ substantia cujuslibet conditionis hominibus facta est in direptionem, cultoribus exturbatis, terra versa in solitudinem, annuis fratrum redditibus extranei fruebantur: ipsi licet pauci in ediam patiebantur. Unde quinque valentiores recesserunt, reliqui aut pernicii aut imbecillitatis necessitate quasi fidem servaverunt, quibus ullius religionis cura minima fuit; unde quod cuique libuit, cuique regula fuit. Jam nihil restabat, præter, quod ab extraneis locus inhabitaretur, aut in Babylonicam desolationem redigeretur. Sed pater misericordiarum & Deus totius consolationis, qui quos flagellat & corripit non in fine derelinquit, in supremo periculo constituto, clementiæ suæ non defuit præsidio. Enim vero quemadmodum per Judith sanctam civitatem suam Ierusalem de vastatione Holofernis liberavit: sic factò mirabili & hunc locum de imminenti ruinæ præcipitio per feminam relevavit, unde digressi sumus: sed ad narrationis initium redeamus. Igitur post discessum Abbatis *Bertoldi Eilica* advocatissa tanto circa ecclesiæ profectum sollicitabatur, quanto de Abbatis expulsionem à quibusdam incusabatur. Utriusque professionis viros religiosos convenit, & de ejus Abbatis substitutione consuluit, quem & sapientiæ nitor decoraret, & vitæ meritum commendaret. Tempore plurimo hoc flagrabat studio.

Anno Dominicæ incarnationis MCXXIII. Rex *Lotharius* transcens Alpibus manu valida *Romam* intravit, expugnatique circumquaque præfidiis Lateranis nativitatem Domini

mini-celebravit. Cui solemnitati interfuit & Papa *Innocentius*, per quem Rex consecratur Imperator Augustus. Ubi postquam regni negotia disposuit, circa Augustum Alemanniam reperit. His diebus prædia Comiti *Sifrido* de *Leitheneburg* in his partibus pertinentia justo concambio imperator obtinuit, quæ itidem *Ellica* Comitissa simili conditione ab eo promeruit. Inter hæc quidam supervenit, qui Abbatem *Bertoldum* migrasse significavit. De quo postmodum à quibusdam percepimus, quia cum vesperè sanus fuerit, nocte media vita discessit. Itaque *Ellica* Comitissa diu exoptata oportunitate accepta *Bigangiam* abiit, & quem multorum consilio jamdudum suspectum habuerat, *Nentherum* bonæ conversationis virum, Gozecensis Ecclesiæ rectorem expe-
tebat. Hic à primis ferme annis militiæ Domini mancipatus sub monachica professione pie fuerat conversatus. Unde non solum fratres, sed & ipsius loci defensores miro affectu eum diligebant, & omnimodis Comitissæ petitionibus contraire satagebant. Sed & ille multas licet occasiones prætenderet, hoc præcipue tamen affirmabat, ecclesiam scilicet, cui semel se subjugaverat mente & corpore alterius respectu nulla ratione debere, sed nec velle deserere. E contra Comitissa convenientia satis testimonia opposuit. Sed eorum propositum sæpius attentatum, cum nec prece nec ratione immutare potuit, Domini non immemor præcepti: *Petite & dabitur vobis*; omnium exauditorum Dominum super his exorare studuit. Quid per laudabilem hujus fœminæ devotionem nisi Evangelicæ Cananitidis miramur actionem? Pro filia demoniaca illa egressa clamitabat, pro ecclesia orbata ista exiens rogitabat. Illa cum Domino præsumtuosa disputavit: hæc ut cum legisperitis disputando certavit. Non desit orare muliercula à Domino quando injuriatur: non cessavit Comitissa etiam à Monachis exacerbata. Ergo quia pari affectu

utraque petiit, pari affectu utraque quod petiit accepit: Illa sanitatem filia, ista commissa ecclesiae.

Eo tempore dignae memoriae Abbas *VVynolfus* ecclesiam illam gubernabat, cujus virtutum mirus odor longe lateque fragrabat. Hic vir Deo plenus, utrisque zelo Dei partes proprias justificantibus medium se obtulit, & primo ad consuetum pacis & concordiae portum revocare studuit. Deinde paternam qua solebat dulcedine omnes affatur, & ad Comitissae explendum desiderium exhortatur. *Non, inquit, fratres sanum nobis estimamus, ut tanta auctoritatis ac potentiae non dico feminam sed terra nostra principem offendamus. De ea concedatur ut silemus, vel ecclesiae professionis nostrae condescendamus. Itaque de dilectione praesumentes consulimus, hortamur, exoramus, ut ad humillimam ejus intercessionem, quod juste petimur, juste concedamus.* Nec dum sermonem complevit, cum ecce omnis pia illa fratrum tumultuatio, veluti divinitus imperatis conquievit. Quid plura? Desiderium Comitissae fieri censetur: Sed vi Dei modis omnibus adhuc frustra renititur. Nam conditor rerum Deus, quod fieri disposuit quis unquam infirmare potuit? Itaque velit nolit electus frater *Nentherus* adducitur, *Bremam* dirigitur, ab Archiepiscopo honorifice suscipitur. Quem licet ob nimiam occupationem Comitissa non deduxerit, attamen eunti & redeunti ducatum praebuit, sumtus tribuit, devote ministravit. Ubi aliquantis diebus familiariter detentus, praesente clero ecclesiae hujus donum suscepit, sicque tandem in pace dimissus, per virum venerabilem *Bertoldum*, monasterii *B. Pauli* Abbatem ad Comitissam remittitur: per quam etiam ecclesiae familia convocata summa cum devotione huc introducit. Post perceptam Archiepiscopi legationem, post Advocatissae serenissimam allocutionem, omnis populus in ejus laudem conclamavit, se devotos, se fideles illi promittentes. Sed & fortuna.

tuna.

runatos se futuros profitentur, qui tanti talisque testimonii virum rectorem habere mererentur. Cum istis, iisque similibus diu conclamatum fuit, ut quique ad sua redeant Comitissa præcipit. Sed & ipsa unde venerat lætissima rediit, agens gratias largitori omnium bonorum Deo, qui suo se non defraudavit desiderio. Gesta sunt hæc anno MCXXXIV. Dominicæ incarnationis sub die VIII Kal. Decembris.

Igitur Abbas *Nenzherus*, ubi iugo Domini cervicem inclinavit, mandatorum ejus per viam more solito ambulavit, neque ad dextram, neque ad sinistram declinavit. Quod ne quis dubia aure concipiat, operum ejus ab exordio argumentum capiat. Horrea, cellaria vacua prorsus reperit; unde vel una die vivendum fuit, super incertis accommodari debuit. Sed & emtionis pretium deerat, & ecclesiæ thesaurus jam pridem consumtus fuerat. Cum tantæ penuriæ incommoditatibus quisque merito possit anxari, iste non solum æquanimiter pertulit, sed mirum dictu, veluti plenis promptuariis confidens fratrum magis paucitatem indoluit, quippe quorum neminem præter unum adveniens reperit. Quapropter tota animadversione de eorum tractabat augmentatione, certus tanto se futuros locupletiores, quanto in omnipotentis Dei laudibus fierent numerosiores. Et quid ageret? De *Bigaugia*, aliisque circumquaque positis monasteriis, boni testimonii fratres accivit, quibus sociatis, veteris consuetudinis fermento expurgato, Hirsaugiensis ordinis aspersione locum emundavit: in cujus observatione nimirum secundus extitit. Sed & illi amoris divini fervore succensi, ut Tirones invicti ducis cœperunt imitari. Præterea Abbas quos jam in stadio currere considerat, nunc consolando, nunc exhortando ad promerendum bravium incitat, illudque *B. Tobix frequentius replicando commemorat:*

morat : Memores estote filii , quoniam pauperem vitam gerimus , sed multa bona habebimus , si Dominum Deum timuerimus. Hinc illi magis magisque proficientes , mundi prorsus inquinamenta devitabant , & per quosque virtutum gradus incedere studebant. Sed & Dominus in nomine suo congregatis medius aderat , omniaque eorum opera dirigebat. Facultates ampliavit , fratrum collegia augmentavit , adeo ut in brevi duodenarium excedentes numerum in hymnis & confessionibus benedicerent Dominum. Sub eodem tempore hortatu *Northerii* Archiepiscopi Dominus *Fridericus Agnæ* Palatinæ filius rebus militaribus exiit & *Partinopolim* rediens armis spiritualibus reinduitur. Anus à partu virginis M CXXXV computatur , cum per *Lotharium* Imperatorem Spiritus S. adventus *Merseburg* celebratur.

INCI.